

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 248/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Petra Straku prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 248/2020-12 z 30. júna 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobkyne stranou napadnutého konania, predmetom ktorého je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na [REDACTED] v katastrálnom území [REDACTED]. Napadnuté konanie začalo na okresnom súde 7. novembra 2011 doručením žaloby. Vo veci sa 27. januára 2014 uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účel nariadenia znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením z 29. marca 2014 vo veci ustanovil znalca, ktorému uložil, aby v lehote 50 dní od doručenia spisového materiálu vypracoval a doručil znalecký posudok. Súdny znalec nesplnil úlohu uloženú mu okresným súdom, keď znalecký posudok vypracoval až 12. augusta 2016. Po doručení znaleckého posudku a vyjadrení procesných strán okresný súd na pojednávaní 24. októbra 2018 vo veci rozhodol rozsudkom, ktorým v prvom výroku zrušil podielové spoluvlastníctvo sťažovateľky a žalovanej, v druhom výroku prikázal spoluvlastnícky podiel žalovanej vo veľkosti $\frac{1}{4}$ k celku do vlastníctva sťažovateľky, ktorá sa tak stala výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, v treťom výroku zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovanej na vyrovnanie podielu sumu 15 149,96 €, vo štvrtom výroku zamietol návrh žalovanej, ktorým sa domáhala zaplata sumy 11 012,35 €, v piatom výroku zaviazal žalovanú na náhradu trov konania sťažovateľke a v šiestom výroku nepriznal znalcovi znalečné. O odvolaní žalovanej proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 26 Co 57/2019 z 29. mája 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým zmenil napadnutý rozsudok vo výrokoch I až III tak, že zrušil spoluvlastníctvo sťažovateľky a žalovanej a nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalovanej, pričom žalovaná je povinná na vyporiadanie podielu zaplatiť sťažovateľke sumu 44 463,92 €. Vo výrokoch IV až VI napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Predmetom konania pred okresným súdom je naďalej nárok žalovanej voči sťažovateľke na zaplata sumy 11 012,35 € z titulu vynaložených investícií (tzv. vyporiadanie „v širšom zmysle“). Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 12. júla 2019.

3. Podľa sťažovateľky z doterajšieho priebehu napadnutého konania je zrejmé, že musí takmer 9 rokov znášať vedenie sporového konania v súvislosti s užívaním predmetu jej vlastníctva, pričom napadnuté konanie okrem tej časti, v ktorej bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu, nie je dosiaľ meritórne skončené. Sťažovateľka sa tak nevie domôcť svojich práv, ktoré sú neustále porušované v dôsledku postupu všeobecných súdov.

4. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti najmä uviedla:

„Nepochybným dôkazom neefektívnosti postupu v konaní vedenom pred Okresným súdom Piešťany č.k. 9C/267/2011... v spojení s odvolacím konaním vedeným na Krajskom súde Trnava č.k. 26Co/57/2019, je fakt že bez zavinenia sťažovateľky súd vo veci nekonal od podania žaloby dňa 07.11.2011 do nariadeného pojednávania dňa 27.01.2014..., pričom po právoplatnosti Uznesenia zo dňa 29.03.2014... o nariadenom znaleckom dokazovaní súd nekonal až do dňa 17.01.2018... kedy reálne vykonal prvé pojednávanie od 27.01.2014 a celkovo druhé od podania žaloby dňa 07.11.2011. Na margo neefektívneho konania súdu, treba ale podotknúť, že k urýchleniu konania a zachovaniu tak princípu rýchlosti a hospodárnosti konania, t.j. aspoň čiastočnému odstráneniu trvajúceho protiprávneho stavu, významne prispela zmena v osobe zákonného sudcu, pričom ale de facto ďalšie prietahy v konaní vyprodukoval odvolací súd Rozsudkom zo dňa 29.05.2019..., ktorým nezákonne zmenil Rozsudok č.k. 9C/267/2011 zo dňa 24.10.2018 vydaný Okresným súdom Piešťany, najmä vo výrokovej časti II. odvolacieho rozhodnutia.

... V súvislosti s osobou sťažovateľky uvádzame, že neukončené konanie trvá 8 rokov a 10 mesiacov, pričom však spory v súvislosti s uvedenými nehnuteľnosťami, ktoré nie sú právoplatne ukončené po dobu 8 rokov a 10 mesiacov a sťažovateľka do dnešného dňa žije v neistote, s pocitom beznádeje a frustrácie z neefektívneho spôsobu vedenia uvedených sporových konaní, pred všeobecnými súdmi, ako aj finančne existenčnými problémami, spôsobenými nezákonným konaním už vyššie uvedenej osoby. V neposlednom rade uvádzame, že sťažovateľka pociťuje nechť k právnemu poriadku Slovenskej republiky a rezignáciu brániť ďalej svoje porušované práva, pričom uvedené má negatívny dopad aj na jej zdravie a psychickú stránku.“

5. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplynulo, že ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 560/2017 z 31. januára 2018 konštatoval porušenie práv žalovanej podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a súčasne prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

6. Keďže podľa sťažovateľky konajúce súdy „*neboli schopné*“ rozhodnúť v napadnutom konaní v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov, je toho názoru, že v dôsledku neprimeranej dĺžky napadnutého konania jej vznikol nárok na finančné zadost'učinenie, ktoré si uplatňuje v sume 10 000 €.

7. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení jej v záhlaví označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, aby priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania „*vo výške, ako budú vyčíslené po prijatí... sťažnosti na ďalšie konanie*“.

8. Vec napadla ústavnému súdu 27. septembra 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľky spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola vec sťažovateľky prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 2 schváleného 1. októbra 2020 je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Robert Šorl a Peter Straka.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

9. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr 321/10 zo 4. augusta 2020 doručeným ústavnému súdu v ten istý deň, ktorý okrem prehľadu úkonov súdu a strán v napadnutom konaní realizovaných v období po vydaní nálezu vo veci sp. zn. I. ÚS 560/2017 vo svojom vyjadrení k veci uviedol:

„Spis bol pridelený zákonnej sudkyňi dňa 15.05.2017 na základe Dodatku č. 7 k Rozvrhu práce okresného súdu Piešťany (1 SprR. 12/2017) Spis bol pridelený už ako reštančná vec – 6 ročný. Mám za to že po pridelení spisu do senátu 20C súd konal plynulo a bez prieťahov. Súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom dňa 24.10.2018. Následne sa spis nachádzal na Krajskom súde v Trnave, ktorý rozhodol dňa 29.05.2019 rozsudkom, ktorým o.i. vo výroku IV až VI vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie prvostupňovému súdu. v 7/2019 bol spis doručený späť tunajšiemu súdu. Súd vykonal potrebné úkony a vytýčil pojednávanie na termín 11.05.2020 (napriek tomu, že išlo o obdobie počas ktorého vzhľadom na COVID-19 platili prísne opatrenia a podľa usmernenia MS SR bolo odporúčané pojednávať len v nevyhnutných prípadoch, zákonná sudkyňa vzhľadom na to, že išlo o reštančnú vec usúdila, že je potrebné vo veci konať a pojednávanie. V deň pojednávania u žalovanej príslušníci ZVJS pri vstupe do budovy namerali zvýšenú telesnú teplotu. Po tomto zistení prevážil záujem ochrániť zdravie a život zúčastnených osôb, súd za prítomnosti oboch právnych zástupcov pojednávanie odročil na termín 26.10.2020. Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to že požadované finančné zadostučinenie je nedôvodné.

Záverom uvádzam, že na ústnom pojednávaní netrvám a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle § 58 odsek 3 zákona o ústavnom súde, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

9.1 Súčasťou vyjadrenia predsedu okresného súdu bolo aj stanovisko vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, ktorá k veci uviedla:

«... spis mi bol pridelený ako zákonnej sudkyňi dňa 15.05.2017 na základe Dodatku č. 7 k Rozvrhu práce Okresného súdu Piešťany {I SprR 12/2017}. Spis mi bol pridelený už ako reštančná vec - 6 ročný, pričom je nutné zdôrazniť, že stav veci v čase jej prerozdelenia do senátu 20 som nemohla nijako ovplyvniť. Súčasne upovedomujem, že pri nástupe do funkcie (apríl 2017) prerozdelení spisov mi bolo pridelených 459 spisov (okrem spisov v agende „Er“) a z toho mi bolo pridelených 72 reštančných vecí starších ako 5 rokov, čo je pri počte 14 sudcov (t.č. na súde pôsobí len 9 sudcov, dvaja boli preložený na súd vyššieho stupňa, jedna sudkyňa je na rodičovskej dovolenke a dve sudkyne na dlhodobej PN) na Okresnom súde v Piešťanoch, išlo teda o tretí najvyšší počet reštančných vecí na sudcu. Ďalšie reštančné veci boli prerozdelené zo senátu [REDAKOVANÉ] v priebehu roku 2018) a počet reštančných vecí starších ako 5 rokov sa zvýšil (t.j. 97). Popri pridelenej agende C, Csp vybavujem aj agendu Cpr - pracovnoprávne veci. ktorú je potrebné vybavovať s osobitnou rýchlosťou, a teda prednostne...

Pokiaľ ide o frekvenciu vytýčených pojednávaní - na Okresnom súde Piešťany pôsobíme dlhodobo len 2 sudkyne na agendu Cpr s pôsobnosťou pre celý Trnavský kraj, v súčasnosti táto kolegyňa nastúpila na dlhodobú PN. Nie je v mojich zdravotných schopnostiach pojednávať viac ako 5 vecí denne, ak 3 z nich sú Cpr, popritom C agenda (prevažne reštančné veci) a tak isto vybavujem aj Csp agendu. Osobitne podotýkam, že počas môjho pôsobenia na súde som PN bola minimálne a z dôvodu, že vysoké percento spisov tvoria veci prednostné, pojednávacie dni som využívala a využívam naplno. K vytvoreniu predstavy o skladbe reštančných vecí súd dáva do povedomia, že mnohé spisy sú omnoho staršie ako vypovedá spisová značka, nakoľko OS PN bol zrušený a znovu vytvorený v roku 2008 (v senáte 20 som rozhodla aj veci napadnuté v r. 1998, 2004 atď., hoci mali spisovú značku z r. 2008) Je nepripustné, aby súd uprednostnil jednu prejednávajú vec a ostatné veci - hoci staršie, alebo povahou rovnako prednostné, odložil. Pre plne vyťažené pojednávacie dni býva v senáte 20 najbližší voľný termín spravidla o 5 - 6 mesiacov (napr. k dnešnému dňu je najbližší voľný termín dňa 11.01.2021).

V predmetnej veci ide o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle, súd preto neposudzoval len otázku spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva, ale aj otázku vynaložených investícií na nehnuteľnosť. V časti vynaložených investícií odvolací súd vec vrátil späť na konanie a je potrebné preto zamerať dokazovanie aj právne posúdenie zo strany súdu na každú položku vynaloženej investície samostatne, čo súd hodnotí ako skutkovo a právne zložitú vec. Mám za to, že súd koná plynulo a bez prieťahov.»

10. K vyjadreniu okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko právny zástupca sťažovateľky, ktorý vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 19. októbra 2020 uviedol:

«Okresný súd Piešťany vo vzťahu k podanej Sťažnosti... sa vyjadril k vykonaným procesným úkonom po vyjadrení sa k ústavnej sťažnosti I. ÚS 560/2017. V prvom rade uvádzame, že... sťažovateľom v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sp.zn. I. ÚS 560/2017, bola žalovaná [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom, [REDAKOVANÉ]... o ktorej rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom zo dňa 31. januára 2018, sp. zn. I. ÚS 560/2017-29. Okrem iného sa teda Okresný súd Piešťany vo vzťahu k podanej Sťažnosti... vyjadril, že považuje požadované finančné zadostučinenie za nedôvodné. K ďalším skutočnostiam uvedeným v sťažnosti sa súd nevyjadril.

... K celkovému obsahu Vyjadrenia Okresného súdu Piešťany zo dňa 04.08.2020, č. k. Spr 321/20, uvádzame, že prieťahy v súdnom konaní vedenom Okresným súd Piešťany pod sp.zn. 9C/267/2011 a neefektívny priebeh civilného sporového konania bol konštatovaný a prejedikovaný rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky, Nálezom zo dňa 31. januára 2018, sp. zn. I. ÚS 560/2017-29, čo do dôvodov a rozsahu porušenia práv sťažovateľa...»

Z citovaného nálezu ústavného súdu je podľa sťažovateľky zrejmé, že ústavný súd „jednak konštatoval prieťahy v súdnom konaní o štandardnej skutkovo a právnej občianskoprávnej veci a jednak nepričítal dané prieťahy v konaní účastníkom konania ale neefektívnemu konaniu a postupom súdu, ktorého postup mal za následok porušenie práva účastníkov konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR“.

Vo vzťahu k požadovanej sume finančného zadosťučinenia sťažovateľka uviedla, že „*uplatňuje finančné zadosťučinenie titulom neprimeranej dĺžky konania v sume vo výške 10.000 EUR, s odôvodnením dĺžky konania, ktoré ku dnešnému dňu presahuje celkovo 9 rokov, ako aj s odôvodnením na okolnosti daného prípadu, a to vo vzťahu k ustálenej judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky, najmä Nález Ústavného súdu SR zo 14. decembra 2011, sp. zn. I. ÚS 412/2011, Nález Ústavného súdu SR z 3. júla 2013, sp. zn. I. ÚS 203/2013, Nález Ústavného súdu SR zo 6. novembra 2002, sp. zn. III. ÚS 111/02, Nález Ústavného súdu SR z 10. júla 2002, sp. zn. I. ÚS 15/02, nález Ústavného súdu SR z 15. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 445/2011, taktiež poukazujeme na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 444/2014, Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 444/08-34, Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 255/2017-45, Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 37/2017-52, Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 646/2016-35, Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 173/2010-29, ako i vo vzťahu k ustálenej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä Rozsudok Pélissier proti Francúzsku č. sťažnosti 25444/94, Rozsudok Scordino proti Taliansku (č. sťažnosti 36813/97, Rozsudok Frydlender proti Francúzsku (č. sťažnosti 30979/96), pričom výšku požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodňujeme osobitne Nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 688/2014, v ktorom pre konanie trvajúce 7 rokov Ústavný súd Slovenskej republiky priznal finančného zadosťučinenie vo výške 5.000 EUR.*“

Na základe uvedeného sťažovateľka zotrvala na pôvodnom petite svojej ústavnej sťažnosti.

10.1 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku zároveň oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti.

11. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

20. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

21. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“, a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Vychádzajúc z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd v prvom rade uvádza, že nález ústavného súdu vydaný vo veci sp. zn. I. ÚS 560/2017 nevytvára prekážku veci rozhodnutej (*rei iudicatae*) vo vzťahu ku konaniu iniciovaného sťažovateľkou tu prerokúvanou ústavnou sťažnosťou, keďže sťažovateľka nebola účastníčkou označeného konania pred ústavným súdom, a teda nie je splnená podmienka totožnosti účastníkov konania. Ústavný súd preto pristúpil k meritórnemu ústavno-súdneho prieskumu celého napadnutého konania z pohľadu sťažovateľkinho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, teda nie len v jeho úseku po právoplatnosti nálezu vo veci sp. zn. I. ÚS 560/2017.

23. Vo vzťahu k požiadavke sťažovateľky na vydanie nálezu, tak ako ho sťažovateľka formuluje vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 19. októbra 2020, ústavný súd konštatuje, že v tomto štádiu konania (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie) rozšírenie, zmena či doplnenie ústavnej sťažnosti nie je prípustné (napr. m. m. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02, III. ÚS 196/08, III. ÚS 225/08, IV. ÚS 305/09), a preto o nej rozhodoval len v rozsahu, v ktorom prijal vec na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 248/2020-12 z 30. júna 2020.

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

25. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie, predmetom ktorého je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, teda nie je po právnej stránke zložité. Určitý stupeň faktickej zložitosti mohol súvisieť s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania, ústavný súd však zároveň konštatuje, že ani faktickou či právnou zložitou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania. Vo vzťahu k námietke zákonnej sudkyne, že v časti vynaložených investícií hodnotí vec ako skutkovo a právne zložitú, ústavný súd uvádza, že túto nepovažoval za dôvodnú, keďže okresný súd vo vzťahu k vzájomnej žalobe dosiaľ žiadne dokazovanie (aj napriek návrhu žalovanej) nevykonával a až uznesením zo 16. júla 2020 vyzval žalovanú, aby uplatnila prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany.

26. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priesťahom. Na ťarchu sťažovateľky z pohľadu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní možno pripísať len skutočnosť, že súdom nariadené pojednávanie (na 2. október 2017) muselo byť odročené z dôvodu nedostatku splnomocnenia jej právneho zástupcu (substitúta).

27. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priesťahov v doterajšom priebehu konania a konštatuje, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania nepovažoval za potrebné podrobne skúmať postup okresného súdu, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu najmä jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu a nesústredenú činnosť, ktorá tiež môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

28. Z predloženého súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol bez akejkoľvek zákonnej prekážky vo veci nečinný už prvých 17 mesiacov od podania žaloby, teda od 7. novembra 2011 až do 28. marca 2013, keď vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku. Prvé pojednávanie okresný súd nariadil až po vyše dvoch rokoch od podania žaloby. Pasivitu okresného súdu prejavujúcu sa nečinnosťou ústavný súd zistil aj v období po vrátení veci z odvolacieho súdu (30. júla 2019), keď okresný súd 29. novembra 2019 nariadil pojednávanie na 11. máj 2020, ktoré sa z objektívnych dôvodov neuskutočnilo a bolo odročené až na 26. október 2020. V tejto súvislosti sa žiada uviesť, že predmetom konania po vrátení veci je už len vzájomný nárok žalovanej, pričom vo vzťahu k tomuto nároku odvolací súd vo svojom rozhodnutí jasne uviedol a inštruoval súd prvej inštancie, ako má v ďalšom konaní postupovať a ako má vec právne posúdiť: *„Na ten účel vykoná navrhnuté dokazovanie listinami a navrhnutými svedkami, ktoré napriek návrhu žalovanej nevykoná.“*

29. Okresný súd postupoval neefektívne a nesústredene najmä v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania, keďže vypracovanie znaleckého posudku od nariadenia znaleckého dokazovania súdom (27. januára 2014) až do predloženia znaleckého posudku znalcom (16. augusta 2016) v dôsledku nedostatočne razantného využívania poriadkových opatrení okresným súdom trvalo viac ako dva a pol roka.

30. Všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP, resp. § 102 CSP), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01). V tomto prípade sa tak nestalo, čo malo za následok vznik prierahov v konaní aj v rámci fázy znaleckého dokazovania.

31. Uvedenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Už samotná dĺžka trvania konania pred okresným súdom (takmer deväť rokov) sama osebe signalizuje porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote.

32. Obranu okresného súdu, podľa ktorého k priet'ahom v napadnutom konaní došlo z dôvodov, ktoré sú objektívneho charakteru (zmeny zákonného sudcu, nadmerná zaťaženosť súdnych oddelení, dlhodobá neriešená poddimenzovanosť okresného súdu), nebolo možné akceptovať. Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03).

33. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

34. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

35. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

36. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, vzhľadom na to, že túto povinnosť mu uložil už vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 560/2017 z 31. januára 2018.

37. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

38. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

39. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

40. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

41. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania a okolnosti jej prípadu.

42. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

43. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

44. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktoré nie je ako celok dosiaľ právoplatne skončené, berúc do úvahy všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä neodôvodnenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, ako aj okolnosť, že v napadnutom konaní je o nároku sťažovateľky na zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva právoplatne rozhodnuté a predmetom konania je už len vzájomný nárok žalovanej na náhradu investícií, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € za primerané finančné zadosťučinenie pre sťažovateľku podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

46. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom a ktoré sťažovateľka uplatnila v sume 640,66 €.

47. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v hodnote dvakrát po 163,33 €, teda 326,66 €, a dvakrát režijný paušál po 9,80 €, teda 19,60 €, t. j. spolu 346,26 €, a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 v hodnote 177 €, čo spolu s režijným paušálom za jeden úkon, t. j. 10,62 €, predstavuje sumu 187,62 €. Celková suma odmeny spolu s režijným paušálom predstavuje sumu 533,88 €. K uvedenej sume bolo potrebné pripočítať daň z pridanej hodnoty 20 %, t. j. sumu 106,78 €, keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto dane. Trovy právneho zastúpenia boli preto priznané v sume požadovanej sťažovateľkou.

48. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku tohto nálezu).

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu